

Seleucia

Sayı XV - 2025

Olba Kazısı Serisi

Seleucia XV

Olba Kazısı Serisi

Seleucia, uluslararası hakemli dergidir ve her yıl Mayıs ayında bir sayı olarak basılır. Yollanan çalışmalar, belirtilen yazım kurallarına uygunsa yayınlanır, çalışması yayınlanan her yazar, çalışmanın baskı olarak yayınlanmasını kabul etmiş ve telif haklarını Seleucia yayınına devretmiş sayılır. Seleucia kopya edilemez ancak dipnot referans gösterilerek yayınlarda kullanılabilir.

Seleucia Dergisi, Sayı IV - 2014'den itibaren TR Dizin Ulakbim'de ve 2021'den itibaren Erih Plus'ta taranmaktadır.

<http://www.seleuciadergisi.com>

Editörler

Emel Erten
Diane Favro
Fikret Yegül
Murat Özyıldırım (Baş Editör)
Yavuz Yeğin

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Halit Çal
Prof. Dr. Çiğdem Dürüşken
Prof. Dr. Efrumiye Ertekin
Prof. Dr. Emel Erten
Prof. Dr. Diane Favro
Prof. Dr. Turhan Kaçar
Prof. Dr. Sedef Çokay Kepçe
Prof. Dr. Gülgün Köroğlu
Prof. Dr. Erendiz Özbayoğlu
Prof. Dr. Harun Taşkiran
Prof. Dr. Mehmet Tekocak
Prof. Dr. Ceren Ünal
Prof. Dr. Fikret K. Yegül
Prof. Dr. Ayşe Fatma Erol
Doç. Dr. Erkan Alkaç
Doç. Dr. Sabri Arıcı
Doç. Dr. Figen Çevirici Coşkun
Doç. Dr. Merih Ereğ
Doç. Dr. Kasım Oyarçın
Doç. Dr. Fikret Özbay
Doç. Dr. Sema Sandalcı
Doç. Dr. Muammer Ulutürk
Doç. Dr. Yavuz Yeğin
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Kaya
Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin Murat Özgen
Dr. Burak Erdem
Dr. Vujadin Ivanisevic
Dr. Murat Özyıldırım

Seleucia

Olba Kazısı Serisi

Sayı: XV

Yıl: 2025

ISSN: 2148-4120

ISBN: 978-625-6925-83-0

Yazışma Adresi

Doç. Dr. Yavuz Yeğin
Ankara Üniversitesi,
Dil ve Tarih – Coğrafya Fakültesi, Diller Binası,
Oda no: Z7
Arkeoloji Bölümü No:45-45/A
06100 – Sıhhiye / Ankara – Türkiye
Tel: 0 312 310 32 80 / 1498
E – posta: ozyildirimmurat@gmail.com -
yavuzyeğin002@gmail.com
aemelerten@gmail.com

Yayının Adı: Seleucia (Dergi)

Yayın Türü: Yerel Süreli Yayın

Yayın Şekli: Yıllık – Türkçe ve İngilizce.

Yayın Sahibi: Bilgin Kültür Sanat Org. Yay. Bas.
Dağ. Paz. Gid. İnş. San ve Tic. Ltd. Şti. adına
Engin Devrez

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Engin Devrez

Yayının İdare Adresi: Bilgin Kültür Sanat Şti. Ltd.
Selanik 2 Cad. 64/13, Karadeniz İşhanı 3. Kat
Kızılay – Ankara
Tel: 0312 419 85 67
Sertifika no: 20193
www.bilginyayinevi.com
E – posta: bilginkultursanat@gmail.com

Baskı

Dijital Baskı Merkezi (Osman Sami Solak)
İvedikköy Mh. 1492. Cd. Yenimahalle /
ANKARA
Tel: 0533 577 6514
Matbaa Sertifika No: 70810

Teknik Düzenleme

Arş. Gör. Dr. Burak Erdem

Dağıtım

Selanik 2 Cad. 64/13, Karadeniz İşhanı 3. Kat
Kızılay – Ankara
Tel: 0312 419 85 67

Seleucia | Sayı XV | Mayıs 2025

Doğu Dağlık Cilicia Mimari Plastiği Bağlamında
Olba'dan Bir Grup Buluntu

*A Group of Finds from Olba in the Context of
Architectural Decoration in Eastern Rough Cilicia*

Emel Erten – Yavuz Yeğin

9

Su Kemerlerinin Ötesinde: Kırsalda Roma Yaşamı ve
Mimarisi

*Beyond the Reach of the Aqueducts: Roman Lives and
Architecture in the Countryside*

Fikret Yeğin

33

Juliana Anicia: "A Building Loving Woman"

Gender and Construction in Constantinople

*Juliana Anicia: "Yapı İşlerini Seven bir Kadın":
Constantinopolis'te Toplumsal Cinsiyet ve İnşaat*

Faaliyetleri

Diane Favro

55

Boncuk ve Vazo Yapımı Dışında

Tunç Çağ'ında Camın Farklı Kullanım Biçimleri

Different Uses of Glass in the Bronze Age

Other than Beads and Vessels

Emel Erten

71

Savatra'dan Yeni Adak Yazıtları

New Votive Inscriptions from Savatra

Mehmet Alkan – İlker Işık

93

Tyana Geç Antik Sur Duvarında Ele Geçen Bir

Define Hakkında İlk Değerlendirmeler

*First Evaluations of a Hoard Discovered in the Tyana
Fortress Wall*

Hüsamettin Hayri Şener

107

Gaziantep Gerçin Höyük'ten Savaş Arabası Şeklinde
Bir Kaide

A Chariot-Shaped Base from Gerçin Höyük, Gaziantep

Timur Demir – Özgür Çomak

121

Tarsus'da Türk İslam Dönemi Mihrapları

The Mihabs of Turkish-Islamic Period in Tarsus

Mustafa Kaya

139

Aizanoi Tiyatrosu'nun Scaenae Frons Düzeninin

Anadolu'daki Benzerleriyle Karşılaştırılması

*Comparison of the Scaenae Frons Order of the Aizanoi
Theatre with Similar Theatre Examples in Anatolia*

Fikret Özbay – İrem Kaya Yuki

161

Eski Çağ ve Geç Antik Çağ Yazılı Kaynaklarında
Zephyrium

Zephyrium in Ancient and Late Antique Written Sources

Muzaffer Yılmaz

183

Batı Karadeniz'de

Protohistorik Dönemlere Ait Yeni Veriler

*Recent Archaeological Evidence from the Protohistoric
Periods of the Western Black Sea Region*

Emrullah Kalkan - Yunus Emre Sevindik

193

Anamur'da Ortagonuş (Bahçegonuş) Hanı ve Çeşmesi
Ortagonuş (Bahçegonuş) Inn and Fountain in Anamur

Halil Sözlü – Sultan Eren

213

Ardahan'ın Hanak İlçesindeki Veli Kalesi

Veli Fortress in Hanak District of Ardahan

Özlem Oral

227

Roma Dönemi'nde Phokaia'yı Etkileyen

Depremlerdeki Arkeolojik İzler

*Archaeological Traces of Earthquakes Affecting Phokaia In
the Roman Age*

Sabri Arıcı

243

Eagle Figurine With Gold Medallion Holding a Ram
From Burdur Museum

*Burdur Müzesi'nden Koç Tutan Altın Madalyonlu Kartal
Figürini*

Salih Soslu

259

Antik Kaynaklar, Antropolojik ve Arkeolojik Veriler

Işığında Eski Çağ'da Dövme

*Tattooing in Antiquity in the Light of Ancient Literature,
Anthropological and Archaeological Data*

Ahmet Emirhan Bulut

287

Samsun, Bafra'daki Roma Dönemi Taş Sanduka

Mezarları ve Buluntularının Değerlendirilmesi

*An Evaluation of the Roman Period Stone Cist Graves
and Their Findings from Bafra, Samsun*

Orhan Alper Şirin

321

Aizanoi Kadoi ve Kotiaieon'dan Yün Üretimine İlişkin
Arkeolojik İzler

*Archaeological Evidence of Wool Production from Aizanoi,
Kadoi and Kotiaieon*

Aslıhan Özbay

347

Seyitömer Höyük'ten Ele Geçen Bir Grup Bıçak

A Group of Knives Found at Seyitömer Mound

Rana Başkurt Usta – Hüseyin Usta

367

Traianus'un Doğu Seferine İlişkin Arkeolojik Kanıtlar
Archaeological Evidence of Trajan's Eastern Campaign

Burak Erdem

383

Alahan Manastırı Mağara – Kilisesi

Cave-Church in Alahan Monastery

Murat Özyıldırım - Yavuz Yeğin

397

PRAEFATIO

SELEVCIA'nın 2025 sayısı bu yıl da zengin bir içerikle okurlarına ulaşıyor. Bu sayı ile aynı zamanda dergimizin on beşinci yılını da kutlama mutluluğu içindeyiz. Bu yıl aynı zamanda Olba kazıları da on beşinci yılını kutluyor. Bundan yirmi dört yıl önce, Olba akropolisinin eteklerinde mütevazı bir yüzey araştırması biçiminde başlayan çalışmamızın gelişerek, bir kazı haline gelmesinde on beş yılı geride bıraktık. Şimdi Olba'nın yerleşim tarihi, kentteki yaşam tarzı konusunda çok daha fazla bilgi sahibi olmanın sevincini ve gururunu taşıyoruz.

Olba kazısı ekibinin özveri ve gayretleri ile on beş yıldır aralıksız olarak yayınlanan SELEVCIA'nın bu sayısında, Anadolu arkeolojisini, sanat tarihini, epigrafisini, nüemizmatığını, mimarlık tarihini aydınlatan, yepyeni bulguları ve fikirleri içeren toplam yirmi bir bilimsel metin yer almakta. Bu çalışmaları yaparken emeklerini, deneyimlerini bizlerle, dergimizle paylaşan yazarlarımıza şükranlarımızı sunuyoruz.

Editörler:

Prof. Dr. Emel Erten

Prof. Dr. Diane Favro

Prof. Dr. Fikret Yegül

Dr. Murat Özyıldırım (Baş Editör)

Doç. Dr. Yavuz Yeğin

PREFACE

SELEVCIJA's 2025 issue reaches its readers with a rich content this year as well. With this issue, we are also happy to celebrate the fifteenth anniversary of our journal. This year, the Olba excavation project is also celebrating its fifteenth anniversary. Twenty-four years ago, we started our work as a modest surface survey on the lower slopes of the Olba acropolis and it has been fifteen years since it turned into a full-scale excavation. Now, we are happy and proud to have much more information about Olba's settlement history and the lifestyle in the city.

This issue of SELEVCIJA, which has been published continuously for fifteen years thanks to the dedication and efforts of the Olba excavation team, includes a total of twenty-one scientific texts that shed light on Anatolian archaeology, art history, epigraphy, numismatics, and architectural history, and include brand new findings and ideas. We would like to express our gratitude to our authors who shared their efforts and experiences with us in our journal.

Editors:

Prof. Dr. Emel Erten

Prof. Dr. Diane Favro

Prof. Dr. Fikret Yegül

Dr. Murat Özyıldırım (Editor in Chief)

Assoc. Prof. Dr. Yavuz Yeğin

Olba Kazısı Serisi

Seleucia

Makale Başvuru Kuralları

Seleucia, Olba Kazısı yayını olarak yılda bir sayı yayınlanır. Yayınlanması istenen makalelerin en geç Şubat ayında gönderilmiş olması gerekmektedir. Seleucia, arkeoloji, eski çağ dilleri ve kültürleri, eski çağ tarihi, sanat tarihi konularında yazılan, daha önce yayınlanmayan yalnızca Türkçe, İngilizce çalışmaları ve kitap tanıtımlarını yayımlar.

Yazım Kuralları

Makaleler, Times New Roman yazı karakterinde, word dosyasında, başlık 12 punto baş harfleri büyük harf, metin ve kaynakça 10 punto, dipnotlar 9 punto ile yazılmalıdır. Sayfa sayısı, kaynakça dâhil en çok on sayfa olmalıdır. Müze, kazı, yüzey araştırması malzemelerinin yayın izinleri, makale ile birlikte yollanmalıdır. Kitap tanıtımları, üç sayfayı geçmemelidir. Çalışmada ara başlık varsa bold ve küçük harflerle yazılmalıdır. Türkçe ve İngilizce özetler, makale adının altında, 9 punto, iki yüz sözcüğü geçmemelidir. Özetlerin altında İngilizce ve Türkçe beşer anahtar sözcük, 9 punto olarak “anahtar sözcükler” ve “keywords” başlığının yanında verilmelidir. Doktora ve yüksek lisans tezlerinden oluşturulan makaleler, yayına kabul edilmemektedir.

- Dipnotlar, her sayfanın altında verilmelidir. Dipnotta yazar soyadı, yayın yılı ve sayfa numarası sıralaması aşağıdaki gibi olmalıdır. Demiriş 2006, 59.
- Kaynakça, çalışmanın sonunda yer almalı ve dipnottaki kısaltmayı açıklamalıdır.

Kitap için:

Demiriş 2006 Demiriş, B., Roma Yazınında Tarih Yazıcılığı, Ege Yay., İstanbul.

Makale için:

Kaçar 2009 Kaçar, T., “Arius: Bir ‘Sapkın’ın Kısa Hikayesi”, Lucerna Klasik Filoloji Yazıları, İstanbul.

- Makalede kullanılan fotoğraf, resim, harita, çizim, şekil vs. metin içinde yalnızca (Lev. 1), (Lev. 2) kısaltmaları biçiminde “Levha” olarak yazılmalı, makale sonunda “Levhalar” başlığı altında sıralı olarak yazılmalıdır. Bütün levhalar, jpeg ya da tift formatında 300 dpi olmalıdır. Alıntı yapılan levha varsa sorumluluğu yazara aittir ve mutlaka alıntı yeri belirtilmelidir.
- Levha sayısı her makalede 10 adet ile kısıtlıdır.
- Latince - Yunanca sözcüklerin yazımında özel isimlerde; varsa Türkçe ek virgülle ayrılmalı, örneğin; Augustus’un, cins isimler italik yazılmalı, varsa Türkçe ek, italik yapılmadan sözcüğe bitişik yazılmalıdır, örneğin; *caveanın*.
- Tarih belirtilirken MÖ ve MS nokta kullanılmadan, makale başlıkları ile yazar ad ve soyadlarında sadece baş harfler büyük harf olarak yazılmalıdır.

Olba Excavations Series

Seleucia

Scope

Seleucia is annually published by the Olba Excavations Series. Deadline for sending papers is February of each year. Seleucia features previously unpublished studies and book reviews on archaeology, ancient languages and cultures, ancient history and history of art written only in Turkish or English.

Publishing Principles

Articles should be submitted as word documents, with font type Times New Roman, font sizes 12 points for headings (first letters should be capitalized), 10 points for text, and 9 points for footnotes and references. The number of pages of each article should not be longer than ten pages, including the bibliography. If the study is on some material/materials from a museum or an excavation, the permission for publication should be submitted together with the article. The book reviews should not be longer than three pages. If there are sub-titles, the headings should be written bold with small letters. Abstracts written in both Turkish and English should appear below the heading of the article, should be size of 9 points and minimum count of words should be 200. Below the abstracts, a minimum of 5 keywords for both languages should be included (of size 9 points) below the headings “anahtar sözcükler” and “keywords”. The articles produced out of master’s theses or doctoral dissertations will not be accepted for publication.

- Footnotes should be given under each page. The ordering of author surname, year of publication and page number should be as follows: Demiriş 2006, 59.
- The reference list should appear at the end of the study and should explain the abbreviation given in the footnote.

Book format:

Demiriş 2006 Demiriş, B., Roma Yazınında Tarih Yazıcılığı, Ege Yay., Istanbul.

Article format:

Kaçar 2009 Kaçar, T., “Arius: Bir ‘Sapkın’ın Kısa Hikayesi”, Lucerna Klasik Filoloji Yazıları, Istanbul.

- Photographs, pictures, maps, drawings, figures etc. used in the article should be referred to in the text as (Fig. 1), (Fig. 2) as abbreviations, and an ordered list of these items should appear at the end of the article under the heading “Figures”. All figures should be in JPEG or TIFF format with 300 dpi. If there are figures cited, the responsibility lies with the author and citation should be explicitly given. The number of figures for each article is limited to 10.

Traianus'un Doğu Seferine İlişkin Arkeolojik Kanıtlar

Burak Erdem*

Öz

Roma'nın en iyi beş imparatorundan biri olarak kabul edilen Marcus Ulpius Traianus, MS 113-117 yıllarında Euphrates (Fırat) Nehri'nin ötesinde Parth Krallığı'na karşı büyük doğu seferine çıkmıştır. İmparator Traianus, batıda Dacia seferleriyle meşguliyeti esnasında (MS 106) doğuyla ilgilenmeyi ihmal etmemiş ve öncelikli olarak Arabia bölgesinde yer alan Nebati Krallığı'nı ilhak ettirmişti. 114 yılına gelindiğinde ise imparator, büyük bir orduyla bizzat çıktığı seferde Armenia ile Mezopotamya'yı Roma eyaleti haline dönüştürmüş ve Parthların kışlık başkenti Ctesiphon'u ele geçirmeyi başarmıştı. Bu makalede, imparatorluğu doğuda en geniş sınırlara ulaştırmayı başaran Traianus'un seferine ilişkin arkeolojik kanıtlar incelenmektedir. Bu bağlamda, Traianus'un zaferlerinin ardından Roma Senatosu tarafından dolaşıma sokulan sikkeler, Arabia Petraea Eyaleti'yle ilgili bilgilerin yer aldığı Babatha Arşivi, Singara'daki mil taşı, Dura Europos'taki zafer takı, Armenia'daki yazıtlar ve Satala Antik Kenti kazılarından elde edinilen veriler, doğu seferinin arkeolojik kanıtlarını oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Traianus, Parth Krallığı, Armenia, Mezopotamya, Arkeolojik Kanıtlar.

Archaeological Evidence of Trajan's Eastern Campaign

Abstract

Marcus Ulpius Traianus, considered one of the five greatest Roman emperors, led the great eastern campaign against the Parthian Kingdom across the Euphrates (Fırat) River in 113-117 AD. The Emperor Trajan, while busy with his Dacian campaigns in the west (106 AD), did not neglect to take care of the east and first of all annexed the Nabataean kingdom in Arabia. By 114, the emperor himself had campaigned with a large army, transformed Armenia and Mesopotamia into Roman provinces and captured the Parthian winter capital of Ctesiphon. This article examines the archaeological evidence for Trajan's campaigns, which succeeded in extending the empire to its widest frontiers in the east. In this context, the coins circulated by the Roman Senate after Trajan's victories, the Babatha Archive containing information on the province of Arabia Petraea, the milestone at Singara, the triumphal arch at Dura Europos, the inscriptions in Armenia and the data from the excavations of the ancient city of Satala constitute the archaeological evidence of the eastern campaign.

Keywords: Trajan, Parthian Kingdom, Armenia, Mesopotamia, Archaeological Evidence.

* Arş. Gör. Dr. Burak Erdem, Mardin Artuklu Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Mardin, Türkiye. E-posta: burakerdem@artuklu.edu.tr, Orcid no: 0000-0001-8982-7730.

Giriş

Siyasi hâkimiyetlerini güvence altına alıp kişisel şöhretlerini ve zenginliklerini arttırmak isteyen Roma imparatorları için doğuda mağlup edilmesi gereken en güçlü düşman Parth Krallığı'ydı. Eski Çağ'ın bu iki büyük gücü arasındaki ilk savaş, MÖ 53'te Roma'nın en zengin *consullerinden* *triumvir* Crassus'un lejyon sancaklarını kaybettiği utanç verici yenilgisiyle sonuçlanmıştı¹. O tarihten itibaren Crassus'un intikamını alma düşüncesi Roma imparatorları için adeta onur meselesi haline gelmişti². Roma'nın savaşçı imparatoru Marcus Ulpius Traianus (MS 98-117), ilk olarak MS 106'da Arabia bölgesindeki Nebati Krallığı'nı ilhak edip Arabia Petraea Eyaleti'ni kurmuştu. MS 113-117'de ise Euphrates'in ötesine gerçekleştirdiği seferde, Armenia ve Mezopotamya Roma eyaleti haline getirmiş ve Parthların kışlık başkenti Ctesiphon'u ele geçirerek Roma dış politikasında büyük tehdit olarak görülen bu krallığın yenilmez olmadığını kanıtlamıştı³. Bu makalede Eski Çağ yazarlarının sınırlı bir şekilde aktardıkları doğu seferinin arkeolojik kanıtları ele alınmaya çalışılmıştır. Bu çerçevede, Traianus'un doğuda elde ettiği zaferlerin ardından Roma Senatosu tarafından bastırılan sikkeler, Roma eyaleti haline getirilen Armenia'daki o döneme ait yazıtlar, Singara'da bulunan mil taşı, Dura-Europos'ta dikilen zafer takının kalıntıları ve günümüzde kazı çalışmaları devam eden Satala Antik Kenti'nde ele geçen bulgular incelenmiştir.

Kanıtlar ve Değerlendirmeler

Roma İmparatorluğu'na "Altın Çağı"nı yaşatan Traianus, batıda Dacia'yı hâkimiyeti altına aldığı esnada, Arabia bölgesindeki Nebati Krallığı'nı MS 106'da Syria Eyalet Valisi Cornelius Palma'ya ilhak ettirmiş ve Arabia Petraea Eyaleti kurulmuştu⁴. Eski Çağ yazarlarının kısaca değindikleri bu eyaletin Romalılar tarafından kurulduğuna dair en önemli arkeolojik kanıt, ilhakın gerçekleştiği tarihlerde bölgedeki yaşam hakkında bilgilerin kaydedildiği Babatha Arşivi'dir. Babatha, MS 2. yy'ın başlarında Aramice, Nabatça ve Yunanca yazdığı kişisel belgelerden oluşan 35 adet papirüsü bir mağarada deri kese içine bırakan Yahudi bir kadın olarak bilinmektedir. 20. yy'ın başlarında bulunan söz konusu belgelerde, Nebati Krallığı'nın neden ve nasıl ilhak edildiğine dair bilgiler yer almasa da Arabia Petraea Eyaleti'nden "yeni" olarak bahsedilmektedir⁵. Bu bağlamda Babatha Arşivi, Roma İmparatorluğu'nun Arabia'daki varlığını ispatlamaktadır. Bunun yanı sıra Roma'nın bu yeni eyaleti, yaklaşık dört yıl sonra Roma Senatosu tarafından dolaşıma sokulan *ARAB(ia) ADQ(uisita)* (Arabia imparatorluk

1 Salmon 1995, 117.

2 Hill 2013, 6.

3 Mattern 1999, 102-153.

4 Cassius Dio 1925, 389. Traianus'un MS 113-117 yıllarındaki doğu seferini aktaran birincil kaynak, Cassius Dio Cocceianus'un orijinali seksen kitaptan oluşan Yunanca yazılmış *Rhomaika Historia* (Roma Tarihi) adlı eserinin LXVIII kitabıdır. Traianus'un ölümünden sonra yazılan ve tamamına eksiksiz bir şekilde ulaşamayan bu eser, 11. yy. Bizans tarihçisi Ioannis Ksiphilinus tarafından kısaltılarak epitom haline getirilmiştir. Bu makalede, Earnest Cary tarafından 1925 yılında yapılan *Loeb Classical Library* İngilizce çevirisinden yararlanılmıştır.

5 Bowersock 1983, 77; Fratantuono 2020, 30.

için fethedildi⁶ yazılı sikkeler (**Lev. 1**)⁷ aracılığıyla Romalı yurttaşlara duyurulmuştu⁸. Bu sikkelerin varlığı, Nebati Krallığı'nın ilhak edildiğine dair dönemin çağdaş yazarlarından Cassius Dio'nun kısa anlatımını doğrulaması nedeniyle önemlidir⁹.

Traianus, MS 113'te Roma'dan ayrılarak Doğu seferini yöneteceği merkez üs olan Antiochia'ya (Antakya) doğru yola çıkmıştı.¹⁰ MS 114 kışını Antiochia'da geçiren imparator, baharda ise bu büyük sefere katılmak üzere diğer eyaletlerden gelen lejyonların bulunduğu, Cappadocia Eyaleti'ndeki XVI. Flavia Firma Lejyonu'nun karargâhı Satala'ya (Kelkit) doğru harekete geçmişti¹¹. Antiochia'dan ve Roma'nın diğer eyaletlerinden gelen lejyonlar, Satala'da bulunan lejyonlarla birleşerek şimdiye kadar bilinen en büyük Roma ordusunu oluşturmuşlardı. Bu lejyonların IV. Scythica, VI. Ferrata, X. Fretensis, III. Cyrenaica, XVI. Flavia Firma, I. Adiutrix, II. Traiana Fortis, VII. Claudia, XI. Claudia, XV. Apollinaris ve XXX. Ulpia olduğu tahmin edilmektedir¹². Öyle ki Satala'da gerçekleştirdiği arkeolojik yüzey araştırmalarında tespit ettiği yazıtların çevirilerini yapan Mitford, modern tarihçiler tarafından sefere katıldıkları ileri sürülen XVI. Flavia Firma ile XV. Apollinaris lejyonlarının kentteki varlıklarını doğrulamıştır¹³. Satala'da bulunan bir mezar taşının (**Lev. 2**) çözümlemesini yapan Mitford, bu taşın XVI. Flavia Firma Lejyonu'nun Satala'daki varlığını kesin olarak kanıtladığı kanaatindedir¹⁴.

... C. Trebon[iu]s
miles leg(ionis)
XVI FF O ...

Mitford'a göre metinden önce *D(is) M(anibus)* gelmiş olabilir; fakat aşınma nedeniyle önceki satırlara ulaşamadığını kaydetmektedir. Taş üzerindeki izlere bakıldığında son harfin *O* olma ihtimali oldukça yüksek olduğunu, taşın üçüncü satırında lejyon numarası ve kısaltılmış ünvanların yer aldığını, *FF* ile *O* gibi görünen son harf arasında bir ya da muhtemelen iki harfin eksik olduğunu, orada aslında *[c]o[h(ortis)]* yazdığını belirtmektedir¹⁵. Bununla birlikte Mitford, XV. Apollinaris Lejyonu'nun Satala'daki varlığını kanıtlayan ilk epigrafik buluntuyu tespit ettiğini ileri sürmektedir¹⁶ (**Lev. 3**).

6 Makaledeki Latince sözcüklerin yazımında hocam, Dr. Murat Özyıldırım'ın makalesinde önerdiği kurallar uygulanmıştır. Detaylı bilgi için bkz: Özyıldırım 1998, 147-152.

7 Makalede kullanılan Traianus Dönemi nümizmatik kanıtlara The British Museum, "RE3/Coins of the Roman Empire in the British Museum, vol. III: Nerva to Hadrian" Roma sikkeleri çevrimiçi kataloğundan ulaşılmıştır.

8 Bennett 2001, 179.

9 Cassius Dio 1925, 389.

10 Lepper 1948, 95.

11 Cassius Dio 1925, 397.

12 Schlude 2020, 160.

13 Mitford 1997, 142.

14 Mitford 1997, 142.

15 Mitford 1997, 142.

16 Mitford 1997, 143

... [L. An]tonio Pa[ter]-
 no armorum
 custod[i]
 leg XV Apolli[n(aris)],
 vixit annos LIII
 militavit ann.
 XXVIII evocat.,
 Lucius filius
 et L. He . . . iu[s]
 heredes eius f[ec(erunt)]...

Traianus'un büyük doğu seferinde lejyonların birleşme noktası olan Satala'da Prof. Dr. Şahin Yıldırım başkanlığında 2018 yılında başlatılan arkeolojik kazı çalışmalarında, XVI. Flavia Firma ve XV. Apollinaris lejyonlarının varlığını kanıtlayan önemli bulgulara ulaşılmıştır. Antik kentin nekropolünde yürütülen çalışmalarda, aralarında XVI. Flavia Firma ve XV. Apollinaris lejyonlarının askerlerine ait mezar stelleri bulunmuştur. Bunların yanı sıra kazı ekibi tarafından köydeki evlerden birinin bahçesinde XV. Apollinaris Lejyon damgalı 1,5 pedes uzunluğundaki çatı kiremidi de ele geçirilmiştir¹⁷. Damgalı çatı kiremidi, bu lejyonun Satala'daki imar faaliyetlerinde yer aldığını kanıtlamaktadır. Ayrıca kanıtlar değerlendirildiğinde, XVI. Flavia Firma lejyonu ile birlikte Pannonia'dan getirilen XV. Apollinaris Lejyonu'nun, Satala'da kalıcı lejyonlar haline getirildikleri söylenebilir.

Romalı tarihçi Eutropius, imparatorun Satala'ya geldiğini öğrenen Hazar Denizi kıyılarıyla Kafkasya bölgesindeki yerel kralların, bağlılıklarını bildirmek üzere Traianus'u ziyaret ettiklerini aktarmaktadır.¹⁸ Yerel kralların aktarıldığı şekilde bağlılıklarını iletip krallıklarını imparatora onaylatmaları, *REGNA ADSIGNATA* yazısıyla basılan sikkelerde (**Lev. 4**) temsil edilerek duyurulmuştu¹⁹. Yanında iki *praetorianus* muhafızı bulunan ve yüksek bir platform üzerinde oturur vaziyette betimlenen Traianus'un sağ elini yerel krallara uzattığı, önünde duran kralların da ellerini aynı şekilde imparatora doğru uzattıkları görülmektedir.

Traianus, Armenia'yı Roma eyaleti olarak ilan etmiş ve başarılarının bir sonucu olarak da Roma Senatosu tarafından imparatora "*Optimus*" ünvanı verilmişti²⁰. Lepper'e göre bu

¹⁷ Yıldırım 2019, 235.

¹⁸ Eutropius 2007, 199. 4. yy.'da yaşayan Eutropius, Roma'nın kuruluşundan İmparator Iovianus'un ölümüne kadar gerçekleşen olayları anlattığı *Breviarium Historiae Romanae* (Roma Tarihinin Özeti) adlı eserinde, yaşamına ve doğu seferlerine dair detaylı bilgiler verdiği Traianus'u kusursuz bir imparator olarak sunmaktadır. Bu makalede, Çiğdem Menzilioğlu tarafından 2007 yılında yapılan Türkçe çeviriden yararlanılmıştır.

¹⁹ Ross 2001, 31.

²⁰ Kienast 2004, 123.

ünvanın imparatora verildiğine dair en önemli kanıt, Pannonia Inferior'daki *Carnuntum*'dan ele geçirilen bir belgedir. Bu belgede imparatorun yeni ünvan ile birlikte yedinci imparatorluk selamını da aldığı anlaşılmaktadır²¹.

Cassius Dio, Kuzey Mezopotamya'ya doğru ilerleyen Traianus'un Armenia'dan geçerken stratejik yerlerde garnizonlar bıraktığını aktarmaktadır²². Spiedel'e göre bu garnizonlardan biri, Traianus'un doğu seferinde önemli bir rol oynadığı kanaatinde olduğu IV. Scythica Lejyonu'du. Modern tarihçiye göre, Armenia Eyaleti'ndeki Roma faaliyetlerine dair en dikkat çekici kanıtlardan biri, IV. Scythica Lejyonu tarafından eski kraliyet ikametgâhının bulunduğu Artaxata'da dikilen MS 116 yılının ikinci yarısına tarihlenen anıtsal bir Latince bina yazıtıdır²³.

... *Imp(erator) Caesar divi Nervae f[il(ius) N]erva Traianus / Optimus A[u]g(ustus) G[e]rm(anicus) Daci[c(us) Pa]rthicus pont(ificis) max(imus) / trib(unicia) pot(estate) XX [im]p(erator) XIII co(n)-s(ul) VI [p(ater) p(atriciae) p]er leg(ionem) IIII Scyt(hicam) fecit ...*

Spiedel bu yazıtın, Traianus'un emriyle IV. Scythica Lejyonu'nun inşa ettiği büyük bir yapının anısına dikildiğini belirtmektedir. Söz konusu yazıtın ayrıca, Roma'nın Artaxata'daki varlığının yanı sıra imparatorluğun Armenia'da kalma niyetinin mesajını iletmesi bakımından önemli olduğu kanısındadır²⁴. Roma'nın bilinen en büyük işgal gücünün merkezi konumundaki Satala'da, IV. Scythica Lejyonu'nun askeri harekâtın aksine özellikle kentin inşa faaliyetlerinde görevlendirildikleri söylenebilir.

İmparator Traianus, Kuzey Mezopotamya'da Nisibis (Nusaybin), Osroene Krallığı'nın başkenti Edessa (Urfa) ile Anthemusia Krallığı'nın başkenti Batnae'yi (Suruç) ele geçirmiş ve Mezopotamya boyunduruk altına alınarak Roma eyaleti haline getirilmişti²⁵. Kuzey Mezopotamya'nın başlıca merkezlerinden biri olan Singara da Romalı komutan Lusius Quietus tarafından savaşılmadan alınmıştı²⁶. Bunun üzerine Roma askerleri, Traianus'a *Parthicus* ünvanını takmışlardı. İmparatorun Mezopotamya seferi ve *Parthicus* ünvanıyla ilgili tarihsel anlatımları kanıtlayan çok az sayıda arkeolojik veri bulunmaktadır. Bunlardan en önemlisi, Nisibis'ten Singara'ya giden yol üzerindeki Karshi kasabasında bulunan ve üzerinde *Parthicus* yazdığı ileri sürülen bir mil taşıdır²⁷. (Lev. 5) Bu mil taşı, Roma İmparatorluğu'nun MS 115-117 yılları arasında Mezopotamya'daki varlığını kanıtlamaktadır²⁸. Palermo, mil taşının üzerindeki yazıtın şu şekilde olduğunu ileri sürmektedir:²⁹

21 Lepper 1948, 29.

22 Cassius Dio 1925, 401.

23 Speidel 2021, 139.

24 Speidel 2021, 140-141.

25 Schneiderwirth 1874, 150.

26 Bury 1893, 451.

27 Yarshater 2006, 30.

28 Lightfoot 1990, 122.

29 Palermo 2021, 30.

... *Imp(erator) Caes(ar) [di]vi / Nervae ffil(ius) Nerva / Traianus Optimus / Aug(ustus) G[er]manicus / Dacicus [Pa]rthicus / pontif(ex) [max(imus) t]rib(unicia) [potes]/[tate ...*

Traianus, Armenia ve Mezopotamya'nın ilhak edildiğini MS 116'nın Şubat ayında Roma Senatosu'na ulaşan bir mektup ile bildirmişti³⁰. Bu büyük zafer nedeniyle senato üyeleri tarafından imparatora resmi olarak *Parthicus* ünvanı verilmişti³¹. Hatta Roma Senatosu, Roma'nın bu yeni iki eyaletini kutlamak için Parthicus ünvanının da yer aldığı *ARMENIA ET MESOPOTAMIA IN POTESTATEM P(opuli) R(omani) REDACTAE* yazılı sikkeleri (**Lev. 6**) bastırmıştı. Söz konusu sikkede imparator, savaş kıyafetleriyle ayakta, elinde mızrak tutup yerde yatan Armenia'nın üzerine basarken betimlenmiştir³².

İmparator, doğu seferinin nihai hedefi olan Parthların kışlık başkenti Ctesiphon'u ele geçirmek üzere harekete geçmişti. Tigranes (Dicle) Nehri üzerinden ilerleyen Traianus, Adiabene Krallığı'nı ele geçirmiş olmasına rağmen rotasını değiştirerek Dura-Europos'a yönelmişti³³. İmparatorun, burada nehir filosunun komutasını ele aldığı tahmin edilmektedir³⁴. Traianus'un doğu seferi sırasında kentteki Roma varlığının en önemli arkeolojik kanıtı, imparatora adanan MS 116 yılına tarihlenen zafer takının kalıntılarıdır³⁵ (**Lev. 7**). Dura-Europos'ta bulunan bu zafer takı, Euphrates Nehri üzerinde bir Roma ordusunun varlığını ve imparatorun bizzat bu yoldan geçtiğini kanıtlaması bakımından oldukça önemlidir³⁶. Bununla birlikte Traianus'un oradaki varlığı Dura-Europos'taki sikkelere yansımış ve kentteki Roma darphanesinden çıkan, MS 116'ya tarihlenen sikke sayısında ciddi bir artış yaşanmıştır. Nitekim bu kentteki bronz sikkelere dair en erken kanıtlar da Traianus Dönemi'ne tarihlendirilmektedir. Bunların yanı sıra Edwell, Dura'daki Roma varlığına ilişkin önemli bir diğer kanıtın da Romalıların kenti terk ederken orijinal kapıları götördükleri için tapınağa yeni kapılar adandığını kaydettikleri MS 116/17'ye tarihlenen Epinicus ve Alexander (İskender) tapınağında yer alan yazıt olduğunu belirtmektedir³⁷.

Traianus, Dura-Europos ardından Parth başkentine doğru yürüyüşüne devam etmiş ve direnişle karşılaşmadan Ctesiphon'u ele geçirmişti³⁸. Parth başkentinin ele geçirilmesi, imparatorun doğu seferinin doruk noktasını oluşturmuş ve Traianus, Parthların başkentini ele geçiren ilk Romalı olmayı başarmıştı³⁹. Bu nedenle imparator, üzerinde *PARTHIA CAPTA* yazılı *PROVID(entia)*, *FELICITAS AGUSTOS(i)*'ni ve aynı zamanda *FORT(una)*'yı

30 Lepper 1948, 49.

31 Cassius Dio 1925, 413.

32 Strack 1931, 219-225.

33 Schneiderwirth 1874, 151.

34 Cizek 1994, 383.

35 Edwell 2008, 115.

36 Debevoise 1938, 89.

37 Edwell 2008, 115.

38 Eutropius 2007, 426.

39 Lepper 1948, 131.

kutlayan sikkelerin (**Lev. 8**) basılarak büyük zaferin Romalılara duyurulmasını emretmişti⁴⁰. Bu sikkelerde Traianus'un büstünün altında, tüm dünyanın fethini sembolize eden bir yerküre veya oturan iki Parthlının arasına dikilmiş bir kupa yer almaktadır. Bu sikkeler aracılığıyla Parthlar aşağılanmış ve muhtemelen bu düşman krallığın ortadan kaldırıldığı ilan edilmişti⁴¹.

İmparatorun, doğudaki başarıları çıkan isyanlar nedeniyle kısa süreli olmuştu. Herhangi bir direnişle karşılaşmadan dört yıl boyunca ilerleyen Traianus, büyük kayıplar vermeye başlayınca Parthlara karşı ılımlı bir politikaya yönelerek Parth kraliyet tacını miras hakkı olarak görebilecek birine vermeyi uygun bulmuştu⁴². İmparator, başkent Ctesiphon'dan kaçan Parth Kralı Osroes'in (MS 105?- 129) yerine oğlu Parthamaspatēs'i kral olarak atamıştı⁴³. Diplomatik bir zafer olarak değerlendirilen Parthamaspatēs'in atanma töreni, *REX PARTHIS DATVS* (Parthlara kral verildi) yazısı ile dolaşıma sokulan bronz sikkeler (**Lev. 9**) aracılığıyla duyurulmuştu. Roma İmparatorluğu'nun Parth topraklarındaki varlığına ilişkin en önemli kanıt olan bu sikkelerde, oturur vaziyetteki imparatorun, diz çökmüş Parthamaspatēs'i Parthlara kral olarak sunduğu tören betimlenmektedir. Söz konusu sikkelerde en dikkat çeken ayrıntı, Parthamaspatēs'in Roma'nın vasal bir kralı olarak Parth kıyafetleriyle değil, Roma askeri üniforması olan *cuirass* ve *paludamentum* giyinmiş şekilde betimlenmiş olmasıdır⁴⁴.

Sonuç

Traianus'un büyük bir orduyla doğuya sefer düzenlemesinde, Roma tarih anlatısına egemen olan doğudaki en güçlü rakibi Parth Krallığı'ndan intikam almak ve Büyük İskender gibi şöhret sahibi olmak⁴⁵ retoriğinin etkili olduğu anlaşılmaktadır. İmparator, doğuda Nebati Krallığı'nı ilhak etmiş, Armenia ile Mezopotamya'yı Roma eyaletine dönüştürmüş ve Parthların kışlık başkenti Ctesiphon'u ele geçirmeyi başarmışsa da bu seferle ilgili Eski Çağ yazarlarının anlatımı oldukça sınırlı epitomlar şeklindedir.⁴⁶ Traianus, doğu seferinde elde ettiği başarılarla Roma İmparatorluğu'nu en geniş sınırlara ulaştırmış ve Parth Krallığı'nın yenilmez olmadığını göstermiştir. Seferin günümüze ulaşan arkeolojik kanıtları, imparatorun doğudaki varlığını kanıtlanmaktadır. Elde edilen zaferlerin ardından bastırılan sikkelerin, dönemin çağdaş yazarlarının anlatılarını doğrulamaktadır. Bunların arasındaki MS 115'te dolaşıma sokulan *REGNA ADSIGNATA* yazılı sikke, bölge krallıklarının henüz savaş yapılmadan Traianus'un doğudaki varlığını kabul ettiklerini kanıtlaması nedeniyle oldukça dikkat çekici olmuştur. Doğu seferinin en önemli merkezlerinden biri olan Satala'da gerçekleştirilen yüzey araştırmalarında tespit edilen yazıtlarla birlikte arkeolojik kazı çalışmalarında bulunan mezar stelleri ve çatı kiremitleri, özellikle Romalı tarihçi Cassius

40 Cassius Dio 1925, 413.

41 Richier 1997, 606.

42 Crévier 1814, 114.

43 Cassius Dio 1925, 419.

44 Richier 1997, 607.

45 Barnett 2017, 192.

46 Traianus'un doğu seferlerinin siyasi sonuçları hakkında bkz: Kalaycı 2024, 247-248.

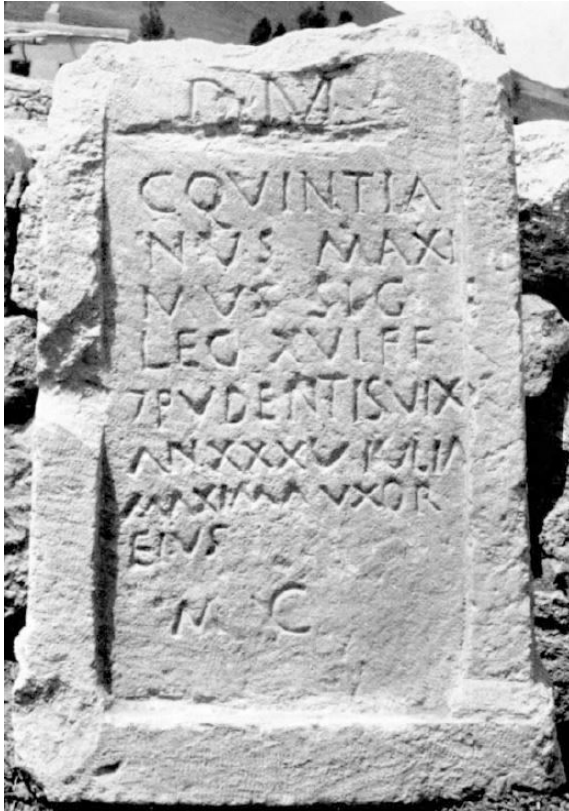
Dio'nun bu kentin lejyonların karargâhı olduğuna dair anlatılarını desteklemektedir. Ayrıca söz konusu arkeolojik bulgular, Traianus'un doğu seferine katıldığı modern tarihçiler tarafından tahmin edilen XVI. Flavia Firma, XV. Apollinaris ve IV. Scythica lejyonlarının seferdeki varlıklarını da kanıtlamaktadır. Bunun yanı sıra Satala'daki imar faaliyetlerinin de IV. Scythica Lejyonu tarafından gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Karshi kasabasında bulunan mil taşı ise Traianus'un MS 115-117 yıllarında Mezopotamya'ya geldiğini ve bölgeyi boyunduruk altına aldığını kanıtlaması bakımından oldukça önemlidir. Yaklaşık 4 yıl süren Traianus'un doğu seferine dair önemli bir diğer arkeolojik kanıt da imparatora adanan MS 116 yılına tarihlenen Dura-Europos'taki zafer takının kalıntılarıdır. Bu zafer takı, Euphrates Nehri üzerinde Roma ordusunun varlığını ve imparatorun bu yoldan bizzat geçtiğini kanıtlamaktadır. Traianus'un büyük zaferinin ardından dolaşıma sokulan *PARTHLA CAPTA* ve *REX PARTHIS DATVS* sikkeleri aracılığıyla Parthlar olabildiğince aşağılanmış ve ilk kez Roma'nın vasal krallığı olarak ilan edilmişti.

Levhalar

Levha 1: "ARAB(ia) ADQ(uisita)" yazılı sikke.

Kaynak: https://www.britishmuseum.org/collection/object/C_R-11722

Levha 2: Satala'da bulunan mezar taşı.

Kaynak: Mitford 1997, 142.

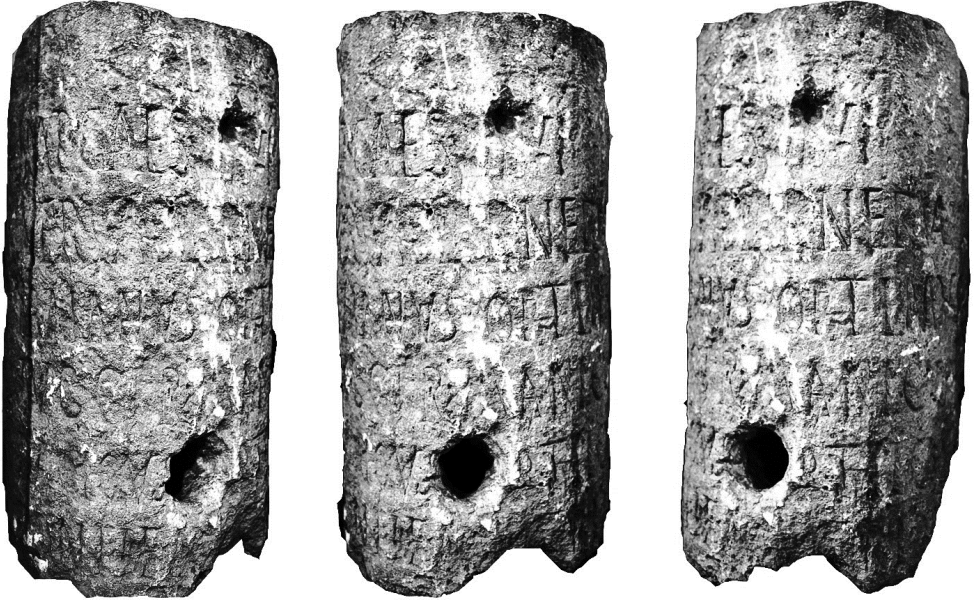

Levha 3: Satala'da bulunan yazıt. Kaynak: Mitford 1997, 143.

Levha 4: "REGNA ADSIGNATA"

Kaynak: https://www.britishmuseum.org/collection/object/C_R-12091

Levha5: Karshi kasabasında bulunan mil taşı. Kaynak: Palermo 2021, 29.

Levha 6: “*ARMENIA ET MESOPOTAMIA IN POTESTATEM P(opuli) R(omani) REDACTAE*”

Kaynak: https://www.britishmuseum.org/collection/object/C_1908-0110-2667

Levha 7: Dura-Europos'ta bulunan zafer takı. Kaynak: Edwell 2008, 21.

Levha 8: "*PARTHIA CAPTA*"

Kaynak: https://www.britishmuseum.org/collection/object/C_R-8028

Levha 9: "*REX PARTHIS DATVS*"

Kaynak: https://www.britishmuseum.org/collection/object/C_1908-0110-2668

Kaynakça

Barnett 2017

Barnett, G. *Emulating Alexander: How Alexander The Great's Legacy Fuelled Rome's Wars With Persia*. Barnsley, South Yorkshire: Pen & Sword Military.

Bennett 2001

Bennett, J. *Trajan: Optimus Princeps*. Routledge, 2. ed., London.

Bury 1893

Bury, J. B. *The Student's Roman Empire. A History Of The Roman Empire From Its Foundation To The Death Of Marcus Aurelius (27 B.C.-180 A.D.)*. American Book Company, New York, [etc.].

Bowersock 1983

Bowersock, G. W. *Roman Arabia*. Mass: Harvard University Press, Cambridge.

Cassius Dio 1925

Cassius Dio. *Dio's Roman History. Vol.8: Books 61-70*. çev. Earnest Cary. L William Heinemann; G.P. Putnam's Sons, London; New York.

Cizek 1994

Cizek, E. "À Propos De La Guerre Parthique De Trajan". *Latomus* 53/2, 376-385.

Crévier 1814

Crévier, J. B. L. *The History Of The Roman Emperors: From Augustus To Constantine*. çev. John Mill. F.C. & J. Rivington.

Debevoise 1938

Debevoise, N. C. *A Political History Of Parthia*. University of Chicago Press.

Edwell 2008

Edwell, P. M. *Between Rome And Persia: The Middle Euphrates, Mesopotamia And Palmyra Under Roman Control*. Routledge, 1. publ., London.

Eutropius 2007

Eutropius. *Breviarium Historiae Romanae: Roma Tarihinin Özeti*. çev. Çiğdem Menzilioğlu. Kabalcı Yayınevi, İstanbul.

Hill 2013

Hill, S.. *Defining The Alter Orbis : The Roman View Of Parthia In The Early Principate*. University of Wales, Trinity St David, Masters.

Kalaycı 2024

Kalaycı, A. "Roma İmparatoru Traianus'un Doğu Seferleri ve Siyasi Sonuçları". *Kabramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), 240-251.

Kienast 2004

Kienast, D. *Römische Kaisertabelle: Grundzüge einer römischen Kaiserchronologie*. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 3., Unver. Aufl.

Lepper 1948

Lepper, F.A. *Trajan's Parthian War*. Oxford University Press, London.

Lightfoot 1990

Lightfoot, C. S. "Trajan's Parthian War and the Fourth-Century Perspective". *Journal of Roman Studies*, 80, 115-126.

Mattern 1999

Mattern, S. P. *Rome And The Enemy: Imperial Strategy In The Principate*. Berkeley ; Los Angeles; London: University of California Press.

Mitford 1997

Mitford, T. B. "The Inscriptions of Satala (Armenia Minor)", *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik*, 115, 137-167.

Özyıldırım 1998

Özyıldırım, M. "Arkeoloji'de Klasik Yunanca ve Latince Sözcüklerin Kullanım Yanlıları", Mersin Üniversitesi Kilikia Arkeolojisini Araştırma Merkezi Yayınları 1, 147-152.

Palermo 2021

Palermo, R. *On The Edge Of Empires: North Mesopotamia During The Roman Period (2nd-4th c. CE)*. Routledge, Taylor & Francis Group, First issued in paperback., London.

Salmon 1995

Salmon, E. T. *A History Of The Roman World From 30 B. C. To A. D. 138*. Routledge, Repr.

Schlude 2020

Schlude, J. M. *Rome, Parthia, And The Politics Of Peace: The Origins Of War In The Ancient Middle East*. Routledge, London.

Schneiderwirth 1874

Schneiderwirth, J. H. *Die Parther: Oder, Das Neuperische Reich Unter Den Arsaciden Nach Griechisch-Römischen Quellen*. B. Dunkelberg.

Speidel 2021

Speidel, M. A. "Provincia Armenia In The Light Of The Epigraphic Evidence", *ELECTRUM*, Vol 28, 135-150.

Strack 1931

Strack, P. L. *Untersuchungen zur römischen Reichsprägung des zweiten Jahrhunderts: Die Reichsprägung zur Zeit des Traian*. W. Kohlhammer.

Richier 1997

Richier, O. "Les Thèmes Militaires Dans Le Monnayage De Trajan". *Latomus* 56/3, 594-613.

Ross 2001

Ross, S. K. *Roman Edessa: Politics And Culture On The Eastern Fringes Of The Roman Empire, 114-242 CE*. Routledge. London ; New York.

Yarshater 2006

Yarshater, E. *The Cambridge History Of Iran. 1: Vol. 3, The Seleucid, Parthian and Sasanian Periods*. Cambridge Univ. Pr, 4. printing., Cambridge.

Yıldırım 2019

Yıldırım, Ş, "Satala 2018 Yılı Kazı Çalışmaları", A. Özme (ed.), *T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 41. Kazı Sonuçları Toplantısı, 4. Cilt, 17-21 Haziran 2019, Diyarbakır*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Yayın No:187-4., 231-242.

Seleucia | Sayı XV | Mayıs 2025

Doğu Dağlık Cilicia Mimari Plastiği Bağlamında
Olba'dan Bir Grup Buluntu

*A Group of Finds from Olba in the Context of
Architectural Decoration in Eastern Rough Cilicia*
Emel Erten – Yavuz Yeğin

9

Su Kemerlerinin Ötesinde: Kırsalda Roma Yaşamı ve
Mimarisi

*Beyond the Reach of the Aqueducts: Roman Lives and
Architecture in the Countryside*
Fikret Yegül

33

Juliana Anicia: "A Building Loving Woman"
Gender and Construction in Constantinople

*Juliana Anicia: "Yapı İşlerini Seven bir Kadın":
Constantinopolis'te Toplumsal Cinsiyet ve İnşaat Faaliyetleri*
Diane Favro

55

Boncuk ve Vazo Yapımı Dışında
Tunç Çağı'nda Camın Farklı Kullanım Biçimleri
Different Uses of Glass in the Bronze Age
Other than Beads and Vessels
Emel Erten

71

Savatra'dan Yeni Adak Yazıtları
New Votive Inscriptions from Savatra
Mehmet Alkan – İlker Işık

93

Tyana Geç Antik Sur Duvarında Ele Geçen Bir
Define Hakkında İlk Değerlendirmeler
*First Evaluations of a Hoard Discovered in the Tyana
Fortress Wall*

Hüsamettin Hayri Şener

107

Gaziantep Gerçin Höyük'ten Savaş Arabası Şeklinde
Bir Kaide

A Chariot-Shaped Base from Gerçin Höyük, Gaziantep
Tımur Demir – Özgür Çomak

121

Tarsus'da Türk İslam Dönemi Mihrapları
The Mihrabs of Turkish-Islamic Period in Tarsus
Mustafa Kaya

139

Aizanoi Tiyatrosu'nun Scaenae Frons Düzeninin
Anadolu'daki Benzer Tiyatro Örnekleriyle Karşılaştırılması
*Comparison of the Scaenae Frons Order of the Aizanoi
Theatre with Similar Theatre Examples in Anatolia*
Fikret Özbay – İrem Kaya Yuki

161

Eski Çağ ve Geç Antik Çağ Yazılı Kaynaklarında
Zephyrium

Zephyrium in Ancient and Late Antique Written Sources
Muzaffer Yılmaz

183

Batı Karadeniz'de Protohistorik Dönemlere Ait Yeni
Veriler

*Recent Archaeological Evidence from the Protohistoric
Periods of the Western Black Sea Region*

Emrullah Kalkan - Yunus Emre Sevinç

193

Anamur'da Ortagonuş (Bahçegonuş) Hanı ve Çeşmesi
Ortagonuş (Bahçegonuş) Inn and Fountain in Anamur
Halil Sözlü – Sultan Eren

213

Ardahan'ın Hanak İlçesindeki Veli Kalesi
Veli Fortress in Hanak District of Ardahan
Özlem Oral

227

Roma Dönemi'nde Phokaia'yı Etkileyen
Depremlerdeki Arkeolojik İzler

*Archaeological Traces of Earthquakes Affecting Phokaia
In the Roman Age*

Sabri Arıcı

243

Eagle Figurine With Gold Medallion Holding a Ram
From Burdur Museum

Burdur Müzesi'nden Koç Tutan Altın Madalyonlu

Kartal Figürini

Salih Soslu

259

Antik Kaynaklar, Antropolojik ve Arkeolojik Veriler
Işığında Eski Çağ'da Dövme

*Tattooing in Antiquity in the Light of Ancient Literature,
Anthropological and Archaeological Data*

Ahmet Emirhan Bulut

287

Samsun, Bafra'daki Roma Dönemi Taş Sanduka
Mezarları ve Buluntularının Değerlendirilmesi

*An Evaluation of the Roman Period Stone Cist Graves
and Their Findings from Bafra, Samsun*

Orhan Alper Şirin

321

Aizanoi Kadoi ve Kotiaecion'dan Yün Üretimine İlişkin
Arkeolojik İzler

*Archaeological Evidence of Wool Production from
Aizanoi, Kadoi and Kotiaecion*

Aslıhan Özbay

347

Seyitömer Höyük'ten Ele Geçen Bir Grup Bıçak
A Group of Knives Found at Seyitomer Mound

Rana Başkurt Usta – Hüseyin Usta

367

Traianus'un Doğu Seferine İlişkin Arkeolojik Kanıtlar
Archaeological Evidence of Trajan's Eastern Campaign

Burak Erdem

383

Alahan Manastırı Mağara – Kilisesi
Cave-Church in Alaban Monastery

Murat Özyıldırım - Yavuz Yeğin

397

ISSN 2148-4124

ISBN 978-625-6925-83-0

9 786256 925830

